

S M S A D E S S A

N:r 2 - Årg. 3

Q T C

Maj 1930

ORGAN FÖR FÖRENINGEN SVERIGES SÄNDAREAMATÖRER

En TPTG-sändare.

av SM5ZE

Den av Sveriges sändareamatörer mest använda sändarekopplingen är med all säkerhet "vår vanliga" Hartley. Kopplingen är utan tvivel en av de enklaste och på samma gång lättaste att konstruera och handhava. För nybörjare är den därför lämpligast på grund av den lätthet, med vilken man kan få den att arbeta tillfredsställande.

Men den har dock en nackdel, som för en mera försigkommen amatör är högst betydande. Kopplingen svänger dåligt, ofta inte alls, på 20-metersbandet. Denna våglängd är ju numera vårt verkliga DX-band, och är åtminstone för lågeffektstationerna, enda våglängd för utomeuropeiska förbindelser eller kanske W. A. C.

En enkel och samtidigt mycket effektiv 20-meterssändare är "Tuned plate-Tuned grid"-kopplingen, eller T. P. -T. G. som den i allmänhet förkortas. Den svänger på alla frekvenser även på de högsta. Som framgår av schemat (fig. 1), har sändaren

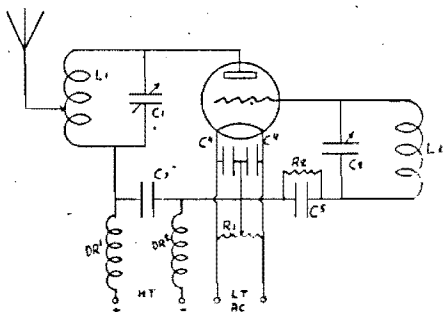

Fig. 1.

avstämmd anodkrets och avstämmd gallerkrets. Återkopplingen sker genom rörets kapacitet mellan anod och galler. Värdena på de i sändaren ingående delarna finnas angivna under fig. 1. De variabla kondensatorerna C 1 och C 2 samt blockkondensatorerna kunna vara av mottagaretyp, såvida anodspänningen icke överstiger 500 volt. Spolarna L 1 och L 2 lindas av 6 m. m. kopparrör. För 80 meter fordras 12 varv med 6 cm. diameter. För 40 metersbandet 5 varv med samma diameter, och för 20 meter fordras 3 varv med 5 cm. diam. Som sändarerör kan användas vanliga mottagarerör av förstärkaretyp. B 409, RE304, RE604 äro lämpliga. Vill man ha högre effekt användes sändarerör t. ex. Philips T B 04/10. Användes mottagarerör bör anodspänningen icke överskrida 250 volt.

För att få T. P. -T. G. att arbeta tillfredsställande fordras att man använder likström på glödtråden, eller om glödströmstransformator användes, mittuttag finnes på denna. Rå växelström på glödtråden är nästan oanvändbar då den i all-

mänhet helt spolierar tonen. En god T 4 — T 6 brukar i så fall bli T 1.

Anodspänningen bör vara DC eller väl filtrerad RAC.

När man avstämmer sändaren går man tillväga på följande sätt: Först törfärdigas en "resonansindikator". En sådan kan helt enkelt bestå av ett enda varv med c:a 6 cm. diam., i vilken en ficklampan insatts. Kondensatorn invrides nu till hälften. Varvet med lampan hålles på några cm, avstånd från anodspolen. Därefter manipulerar man med C 2 tills ficklampan i varvet lyser kraftigt, och därmed anger att sändaren svänger. Kretsarna äro nu i resonans. Man tillser att våglängden kommer att ligga inom de för amatörerna tillåtna våglängdsbanden.

Antennkopplingen får inte göras allt för fast då tonen då lätt kan bli ostadig och varierande. Av samma skäl bör anod- och glödspänningarna hållas konstanta. Gallerläckans inställning är kritisk för tonens kvalitet. Som regel gäller att ju högre motstånd i gallerläckan ju bättre och stadigare ton får man. De våglängdsband som tilldelats amatörerna äro ju synnerligen smala och man bör därför inte upptaga allt för stort utrymme med "kippiga" och "skvalpiga" signaler.

De långdistansförbindelser som under gynnsamma förhållanden kunna uppnås äro häpnadsväckande. Som exempel kan nämnas om de resultat som en svensk amatör, SM6WL, Göteborg, uppnått. SM6WL använder endast 10 watt input på en T. P. -T. G.-sändare. Förutom med nästan alla europeiska länder har han haft förbindelse med Nya Zeeland, Asien, Afrika och U. S. A.

Som kanske framgått av min artikel är det en enkel sak att bygga en enkel men effektiv kortvågssändare. Det förvånar mig att inte flera svenska radioamatörer syssla med detta intressanta och lärorika hobby. En bidragande orsak härtill är nog att beskrifningar över kortvågssändare för

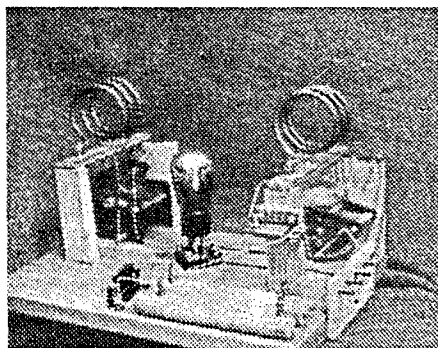

Fig. 2.

amatörer nästan helt saknas i svensk radiolitteratur. Skulle denna artikel bli till någon hjälp i detta avseende är dess ändamål fyllt.

Phonie eller ej på 7mc?

S. S. A., Stockholm 8.

Dr OM's.

Säg till min glädje att min stationsbeskrivning hamnade i Radio och ej i papperskorgen. Alltid roligt se sitt konterfej i tryck!

Ja här översänder jag litet spaltfyllnad, årets skalplista. (inf. i Radio-red.) Tack vare de sista veckornas goda conds på 14 mc bandet har jag fått med några godbitar. USA testena däremot ingo åt skogen, endast VE5AW som byte. Överhuvudtaget har det varit svårt att komma västerut i år, men jag tänker det skall bli bättre tider nu.

ZT5R visade sig vara en norrmann bosatt i Durban och naturligtvis mycket pigg på skandinaviska QSO.

Så vill jag föreslå att S. S. A. på ordinarie sammanträde eller på annat vis fattar ett slutgiltigt beslut angående störningarnas minskande på 7 mc bandet. Som det nu är ställt, är det med största tvekan jag ger mig upp på detta band, vilket mest av allt liknar en bubblande och kokande häxkittel. Det har gått så långt att amatörsammanslutningarna i resp. länder på det kraftigaste måste ingripa om någon verklig förbättring skall kunna vinnas. De åtgärder som i första hand böra vidtagas äro: 1. Förbud mot all telefoni på 7 mc bandet, medan 14 mc upplåtes för kristallstyrd telefoni och 3,5 mc för all övrig. 2. Förbud mot användande av s. k. bakton. 3. Lokaltrafikens uppflyttaude till 3,5 mc bandet.

Att förbjuda även krisallstyrd telefoni på 7 mc kan synas väl drastiskt, men om man tänker efter vid vilka tillfällen telefoni kan användas här i Europa med dess mångfald av språk och dialekter, så blir svaret att den med fördel endast kan användas inom egna landet och länder med närbesläktat språk. Men i detta fall är ju just 3,5 mc bandet med sin större bredd och större möjligheter att erhålla konstant frekvens det lämpligaste. För övrigt kunna dx mycket väl erhållas inom detta band, vilket de föregående årens amatörtrafik visat oss.

För dem som önska göra sin stämma hörd i främmande världsdelar är 14 mc bandet med sina goda dx-möjligheter det avgort bästa, men måste givetvis kristallstyrning användas.

Jag föreslår att styrelsen i S. S. A. utarbetar ett förslag cul. ovanstående som efter medlemmarnas godkännande stadfästes, varefter avskrifter därav tillställas de olika amatörsammanslutningarna med anhållan att dessa ville ingå för liknande principer. Att en ändring måste komma till

Medlemsförteckningen.

Nya medlemmar:

- SM002 E. Svensson, Glommens pejlstation, Morup.
SM014 Gunnar Pehrsson, ing., Industribolaget, Wessigebo.
SM018 H. Forssén, Piteå.
SM019 E. Johansson, Garvareg. 38, Norrköping.
SM021 E. Eriksson, Kungsg. 41, Hudiksvall.
SM034 Ernst Persson, bankkassör, Sparbanken, Falkenberg.
SM035 Carl Hartman, Avd. A., Spenshult.
SM036 Tore Alexi, Herting. 64, Falkenberg.
SM038 Ivar Westerlund, radiotelegrafist, Dalag. 51, Stockholm.
SM039 Folke Nordlund, Klabböle, Västerhiske.
SM056 Axel Andersson, Tunnbinderi, Sjöbo.
SM084 Tönnes von Zweigbergk, kapten, A 7, Tingstäde.
SM3XJ Abraham Persson, Österalns, Själevad.
SM7XE Erik Olsson, Sveag. 77, Limhamn.
SM7UQ J. E. Wedel, bataljonsveterinär, Österlidsvägen 5, Trälleborg.
Andrade QRA:
SM6UT ny adr.: Brännkyrkag. 14 A, II, Stockholm.
SM080 överflyttas till sändarna under anrop SM5XU och ändras adr. till: Hökensg. 8 B, uppg. C, III, Stockholm.
SM026 ny adr.: Spärg. 9, Borås.

Korrigeringar:

- SM7YR står M. Agren, skall vara B. Agren.
SM2YK står Kurt Eklund, skall vara Curt Eklund.
SM5RH står Bertil Arvidsson, skall vara Bertil Arvidson.
SM029 står R. F. Hedström, skall vara F. Hedström.
SM069 överflyttas till sändarna med anrop SM6UB Bertil Karlson, Kungstensg. 42 II, Stockholm.
SM081 står E. Lindsten, skall vara S. Lindsten.

stånd är säkert och ju förr den sker dess bättre.

Så ännu en sak. Har ej S. S. A. anmälts till I. A. R. U.? Jag såg att Norge m. fl. länder nyligen vid omröstning antagits men ej Sverige. Tacksam om sekr. ville meddela i Radio hur det förhåller sig.

Ja nu har jag visst inte mer på hjärtat den här gången utan får önska 73 och best dx. Gräsberg i mars 1930.

Gunnar Engström.
-5YF.

För att understålla spörsmålet om phonie eller ej på 7 mc m. fl. en allmän diskussion ha vi som inledning infört OM-YF's brev. Äsikterna äro nog en smula delade. Understecknad synes emellertid -YF's förslag i huvudsak gott. Möjligen kan telefonien på 7 mc tillåtas i hur stor utsträckning som helst under tider då bandet ej är användbart för dx utan brukas endast för loc. tfe, som fallet är underdagsljus. Vid möiker däremot är 7 mc ett dx band och 3,5 mc får 7 mc:s dagräckvidd. Då flyttas phonien till local-tfe-bandet. Telefonien har intet existenberättigande på "länglinjer." Men som sagt, låt oss höra andra äsikter!

Angående IARU är SSA för länge sedan anmäld dit och svar har ock ingätt att vår ansökan remitterats för omröstning.
-5ST.

Aprilrapport från DL4.

Test har varit anordnat mellan SM4ZI, SM4RL å ena samt SM4XX å andra sidan. Därvid har med all önskvärd tydlighet klarlagts, att våglängder på 40 m. och därinunder ej äro lämpliga för det avståndet varken under dag eller natt.

SAH radio lyckades höra mig på dagen men mycket svagt. Min input var då 40 watt. Just i trakten av Hemsö synes det som om den döda zonen tar slut. I Boden brukar jag på dagen höras R8 å 9 med 10 watt. Vi skola fortsätta försöken med 80 metersbandet.

SM4ZI blir fr. o. m. 15 maj X SM och far ut på höljen blå.

Conditions synas f. ö. vara bad på dagarna, då däremot kvällskräken är ok, men efter 12 gmt är det samma historia. Detta vad beträffar 40 m.-bandet. På 20 m. är det dött f. n.

Hinner jag bara få alla grejor klara, så skall nog vännen —WL få worka mig på 10 meter.

Som glädjande tilldragelse får man väl betrakta att jag provat några kondensatorer av märket Spragac med 1200 volt ac under 15 min. utan att överslag uppstod. Äntligen en god och billig kondensator.

Vi äro inte nöjda med att "Radio" kommer oss tillhanda först 8 å 10 dagar efter utgivningen. (Skall undersökas — sekr.)

Slutligen vill jag uppmana alla hams som i sommar befinna sig på resande fot, att inte glömma bort en viktig sak: I Hudik finns ett helt gäng "skjortvävare". 73 och fräs på kärran!

B. Linderholm, SM4XX, Hudiksvall.

"Dålig luft."

Konstiga efterförhållanden måtte det vara i år! På kortvåg har den ena störningsperioden avlöst den andra med några få dagars mellanrum under de två senaste månaderna från i slutet av april räknat. Som också DL4 meddelar, är det särskilt besvärande på dagen. I vissa fall får 40 meters bandet en räckvidd, som närmar sig verklig dx, i andra kommer man ingen vart och hör också nix. I det förra fallet försvinna de stationer, som vanligen höras på närmare distanser, under det att "kvällsignalerna" komma in mitt på blanka f. m. På em. vid 15 å 16 gmt tiden kan man t. o. m. få in verkligt prima dx, såsom Kina, Japan mm. Det är just vid sådana här exceptionella förhållanden, som vetenskaperna säga bero på solfläckar och norrsken, de verkligt sensationella amatör-dx-förbindelserna; om vilka man då och då läser i dagspressen, komma till stånd. För oss amatörer, som inte upprätthålla någon bestämd tfe, betyder störningarna ju inte så mycket. Snarare kunna vi finna ett nöje i olika räckviddsförhållanden.

För den ordinarie kommersiella trafiken äro norrskenstörningar till stort men. Särskilt på mindre distanser och även medelstora, såsom sträckan Stockholm—Oslo och Stockholm—Helsingfors har det ofta varit omöjligt höra något, då däremot "linjen" Stockholm—Bergen genast är litet bättre om ock ej störningsfri. För de mycket stora distanserna, som t. ex. beamstationerna trafikera, äro chanserna större för vägnors framkomstnöjlighet, då det finnas flera vägar runt jorden att välja på.

Hithörande spörsmål äro mycket intressanta och av synnerlig stor betydelse få klarlagda.
—ST.

En amatörstation till salu. Sändaren försedd med ett TA 04/5-rör, varmtrådsampmeter. Spolar för 7 mc. Mottagare utan rör. Närmare underrättelser från SM7XN, Tage Axelsson, Kungsg. 4, Höganäs.

Berco blir kortvågare.

Naturligtvis känner ni Berco, han med krönikan i Stockholms Lilleputt... förlåt — Dagblad. Han har nu fått kortvågsflugan. I riktigt hög grad. Vår kära QTC har fått åka två långa spalter upp och ned (St. D. den 10/5) med citat om QSO-n och conditions. Nu kunna vi vara stolta, riktigt ordentligt! Dels se vi, att QTC tar sig fram litet varstans, t. o. m. till dagspressens officiner. Och den hamnar inte i papperskorgen minsant utan blir kommenterad med flera spalttrader, än den själv innehåller. Bravo! Jag tror vi välja herr Krönikör Berco till hederskortvågsläsnare. Den titeln är lång. Men vi kunna konstet att få den kortare. Översatt till Q-code blir det: Hon. QRK-are. Alltså: OM Berco, Hon. QRK-are i S. S. A. Det kommer att göra sig på visitkortet. Vi gratulera och teckna med best 73 & dx, hope cul OB 88 to ur OW fm mi YL & all SM's. Hi—Hi!

Men stopp! Vi skola allt sätta upp ett villkor: Ännu en spalt i krönikan! Pse QSL Hw?

SM5ST, Op.

Tyskt kortvågsmöte. Från D ASD meddelas att tyskt kortvågsmöte äger rum 7—9 juni 1930 i Halle/Saale. Det är det 5 te i ordningen och motsvarar våra årsmöten. Första dagen den 7 börja förhandlingarna kl. 20.00 med "Begrüßungsabend", andra dagen på förmiddagen hålles "Geschäftliche Tagung" och den 8 hållas föredrag av ett par tyska OM. Därefter följer stationsvisning i Halle. D ASD skulle glädja sig mycket åt att några SM's ville deltaga. Vi utse väl allas vår SM6UA att vara vår ambassadör i såväl Antwerpen som Halle? Han reser nog om tillräckligt många skriva till honom och böna. Hw UA? Hi.

Calls-heard.

SM046, Landskrona.

1/3—31/3.

AU: 8AT, 8CC, 1BZ; CE: 2BL, 3AC, 3CH; CM: 5FL; CN: 2HC, 8RUX; CT: 2AA, 5XX, 5BK; FK: 5CR; FM: 8CR, 8IH, 8RIT, 8RIN, 8NI; GI: 5AC, 5HV, 5MO, 6WG; HC: 1FP; LU: 6AJ; PK: 1JR, 2AJ, 2RJ, 4PA; PY: 1AH, 1CM; SU: 8RS, 8WY; VE: 1AP, 1BR, 1CA, 1CO, 1EV, 3CH; VK: 1BT, 2HC, 2NS; Vo: 8AE; VS: 3AP, 7AP; W: 1AW, 1ABL, 1AMQ, 1ACT, 1ACD, 1AFD, 1AAR, 1AWK, 1AZE, 1AE, 1AEP, 1AAO, 1ASF, 1AJQ, 1ACH, 1AJX, 1CPB, 1CMX, 1BW, 1BFI, 1BBN, 1BSN, 1BUX, 1BIL, 1CMT, 1COR, 1COW, 1CAW, 1CPF, 1CQL, 1JV, 1KH, 1KGN, 1KKE, 1PW, 1RW, 1PH, 1QZ, 1PS, 1VZ, 1WV; 2AJD, 2AMF, 2AMD, 2ADR, 2AOF, 2ACN, 2AQQ, 2ARY, 2AKY, 2AOX, 2AKK, 2AMA, 2ABG, 2ATD, 2BZY, 2AI, 2BPD, 2BIW, 2BSC, 2BIA, 2BWC, 2BG, 2BRH, 2BES, 2BET, 2BWO, 2BKE, 2CEE, 2CVJ, 2AVM, 2JM, 2MT, 2FL, 2QN, 2VP, 2ZO, 2ON, 2OV, 2RR, 2RS, 2QN, 2GQ, 2FP, 2SM, 2WMA, 2OA, 3ARF, 3ADZ, 3ALO, 3ARZ, 3AOR, 3ACX, 3AAZ, 3ANS, 3IMP, 3ERW, 3ERF, 3NR, 3TL, 3DC, 3JN, 3ER, 3LIS, 3SB, 4FTW, 4FT, 4AA, 4OC, 4EA, 4QV, 4RF, 4AJK, 4NB, 4AOT, 4ABH, 4AEK, 4WE, 4WT, 5RH, 5AXX, 8AXA, 8ABQ, 8ALS, 8AEB, 8ADM, 8AFA, 8AVN, 8BOX, 8BTI, 8BCK, 8BMI, 8BBL, 8DSC, 8DLL, 8CTF, 8CHT, 8CCW, 8CAQ, 8DHK, 8RB, 8HF, 9AOK, 9DEX, 9BRX, 9MT, 9DGZ, 9ENP, 9BBA, 9PZ, 9ELS, 9EAP, 9EPH; ZL: 1AS; YI: 1AC, 2GQ, 6KR; ZH: 6WB, 6N; ZS: 4M, 5U, 5W, 6W, 2N.

Sture-Tryckeriet, Stockholm 1930.